

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT**

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

2011 / 00596 - 75

LP/NM 66

Deres ref.

Vår ref.

Dato

201105416 EP PSW/HBU/bj

05.12.2011

Høring, NOU 2011: 4 Mat, makt og avmakt – om styrkeforholdene i verdikjeden for mat

Vi viser til Landbruks- og matdepartementets brev 7. juli 2011 med vedlegg.

Justisdepartementet har ut fra sitt ansvarsområde særlig vurdert de avtale- og kontraktsrettslige sidene ved forslagene i utredningen.

Utvalgets flertall foreslår at det vedtas en ny lov om forhandlinger og god handelsskikk i dagligvaresektoren mv.

Vi står her overfor forhandlinger og avtaleforhold med profesjonelle parter, og det rettslige utgangspunktet vil derfor være prinsippet om avtalefrihet. Det vil likevel kunne være grunn til å reagere mot urimelig utnyttning av ubalanse mellom partene i forhandlinger eller avtaleforhold. For dette formålet finnes det allerede flere generelle lovregler og ulovfestede prinsipper som vil kunne få anvendelse. Fra et avtale- og kontraktsrettslig ståsted vises særlig til reglene i avtaleloven kapittel 3 og alminnelige ulovfestede prinsipper om lojalitet, som gjelder så vel ved forhandlinger med sikte på avtaleinngåelse, som etter at kontrakt er inngått.

Når det spesielt gjelder det foreslåtte prinsippet om god handelsskikk i dagligvarebransjen, vises det til at avtaleloven § 36 allerede gir lovhjemmel til å sette en avtale eller ensidig disposisjon helt eller delvis til side, dersom det vil virke urimelig, eller være i strid med god forretningsskikk å gjøre avtalen eller disposisjonen gjeldende.

En særskilt regulering som foreslått for matvarebransjen vil derfor kunne føre til fragmentering av regelverket. Ved vedtakelsen av avtaleloven § 36 ble det fremholdt som en fordel å få en generalklausul med et vidt anvendelsesområde, til forskjell fra et tidligere fragmentert regelverk. I Ot.prp. nr. 5 (1982-83) side 11 uttales:

«Behovet for å beskytte den svake avtalepart mot den sterke parts mulige misbruk av avtalefriheten er i prinsippet like stort på alle områder innen kontraktretten. Dette tilsier at det nå gis en generell lempingsregel på formuerettens område. En slik generell bestemmelse vil også kunne sikre en mer konsekvent og enhetlig anvendelse av urimelighetsstandarden enn hvor denne er forankret i forskjellige bestemmelser.»

Utvalgets flertall viser til at Storbritannia har innført liknende regler i matvarebransjen. Justisdepartementet vil bemerke at det er betydelige forskjeller mellom det norske og det engelske rettssystemet. Overføringsverdien av den britiske lovgivningen til norske forhold kan derfor være begrenset.

Slik Justisdepartementet forstår det, er begrunnelsen for utvalgsflertallets forslag todelt. Det er for det første vist til hensynet til en velfungerende forhandlingsmekanisme som ivaretar samtlige av de profesjonelle aktørene i matvarebransjen. Det er for det annet vist til hensynet til forbrukerne.

Det førstnevnte hensynet ivaretas etter vårt syn, i alle fall hva gjelder de avtale- og kontraktsrettslige sidene av forhandlings- og avtaleslutningsprosessen, langt på vei av de generelle regler det er vist til ovenfor. Når det gjelder hensynet til forbrukernes interesser i denne sammenheng, har vi i norsk rett liten tradisjon for å ivareta tredjeparters interesser gjennom avtale- og kontraktsrettslig regulering. Det er et spørsmål om disse tredjepartsinteressene mer hensiktsmessig kan ivaretas ved andre virkemidler, herunder direkte regulering, antakelig i første rekke i markedsførings- og konkurranselovgivningen. Dette er imidlertid rettsområder som tilligger andre departementers fagansvar.

Utvalget foreslår også at behovet for en norsk franchiselov vurderes. Vi har merket oss forslaget og bemerker at både behovet for lovregulering av dette området, det mulige innholdet av slike lovregler og forholdet til kontraktslovgivningen for øvrig, eventuelt må vurderes nøye.

Med hilsen

Per Sigvald Wang e.f.
konstituert lovrådgiver

Herman Bruserud
seniorrådgiver